

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปเนื้อหาสาระสำคัญที่ได้ศึกษามาแล้วตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 4 รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่อง การได้สัญชาติไทยของบุคคลบนพื้นที่สูง อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. บทสรุป

การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการได้สัญชาติไทยของชนกลุ่มน้อยประเภทบุคคลบนพื้นที่สูง สาเหตุของปัญหาเกิดจากความไม่สมบูรณ์ในเรื่องสถานะบุคคลเนื่องจากการเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยของบุคคลชั้นบิดา-มารดา หรือผู้บุพการี คือ ปู่-ย่า-ตา-ยาย ของบุตรที่เกิดในประเทศไทยมีลักษณะเป็นการเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายคนเข้าเมือง กล่าวคือเป็นการเข้าเมืองในลักษณะไม่ถาวร มีผลทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนตามมาตรา 7(2) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เนื่องจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา 7 ทวิวรรค 1 และมาตรา 11 วรรค 1 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับเดียวกันนี้ บุคคลบนพื้นที่สูงจึงตกเป็นบุคคลไร้สัญชาติ ทั้งที่เกิดในประเทศไทยซึ่งถือว่าสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ถูกริดรอนหรือเป็นกรณีที่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ สถานะบุคคล ทั้งนี้บุคคลทุกคนย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 30

อย่างไรก็ดีจะเห็นได้ว่า การได้มาหรือเสียไปซึ่งสัญชาติของเอกชนภายในรัฐเกิดจากการที่กฎหมายภายในของแต่ละรัฐมักจะมีบทบัญญัติไม่ให้สัญชาติแก่บุคคลบาง

ประเภทในขณะที่เกิดหรือภายหลังการเกิด สัญชาติ เป็นเรื่องของเขตอำนาจอธิปไตย โดยเด็ดขาดภายในของแต่ละรัฐ กฎหมายระหว่างประเทศจะเข้าไปก้าวก้าวหลักกฎหมายภายในข้อนี้มีได้ นั่นคือไม่มีหลักกฎหมายระหว่างประเทศใดที่จะบังคับให้รัฐบัญญัติกฎหมายภายในดังกล่าวเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดสถานะไร้สัญชาติได้ ทั้งที่สถานะไร้สัญชาติที่เกิดขึ้นในแต่ละรัฐ ย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในอันที่จะได้สัญชาติตามหลักสากลขององค์การสหประชาชาติ ในขณะเดียวกันนานาประเทศก็ไม่ประสงค์ที่จะให้เกิดสถานะไร้สัญชาติขึ้นเนื่องจากปัญหาในการจัดสรรเอกชนก่อให้เกิดปัญหาสังคม เศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งปัญหาที่มีผลต่อความมั่นคงภายในประเทศ

ดังนั้น สัญชาติจึงเป็นเครื่องมือของรัฐในการจัดสรรเอกชนระหว่างประเทศว่า เอกชนใดหรือกลุ่มชาติพันธุ์ใดสังกัดอยู่ในรัฐใด เอกชนที่มีสัญชาติของรัฐใด ไม่ว่าจะได้สัญชาติโดยการเกิดตามหลักสืบสายโลหิต หรือตามหลักดินแดนก็ถือว่าเป็นคนชาติของรัฐนั้น ขณะเดียวกันก็เป็นคนต่างด้าวในสายตาของรัฐอื่น เอกชนจึงควรสังกัดอยู่ในรัฐใดรัฐหนึ่งโดยมีสัญชาติเป็นเครื่องเชื่อมโยงผูกพันเอกชนให้มีความสัมพันธ์กับรัฐและเป็นจุดเกาะเกี่ยวที่สำคัญซึ่งบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างบุคคลกับรัฐเจ้าของสัญชาตินั้น ๆ

ในปัจจุบันการบัญญัติกฎหมายภายในของรัฐอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการได้สัญชาติของเอกชนให้หลากหลายออกไปตามความต้องการของรัฐนั้น ๆ โดยอ้างเหตุผลต่าง ๆ กันออกไป เช่น ความมั่นคงแห่งรัฐ ความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา สถานะของบุคคลและสถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดสถานะของเอกชนที่อยู่ใต้เขตอำนาจปกครองของรัฐ

การที่แต่ละรัฐต่างกำหนดเงื่อนไขในการให้สัญชาติหรือถอนสัญชาติได้ตามความประสงค์ของตนย่อมทำให้เกิดการขัดกันของกฎหมายสัญชาติได้ กล่าวคือเอกชนบางกลุ่มย่อมจะได้รับผลกระทบต่อการมีหลายสัญชาติ เช่น ญวนอพยพในประเทศไทยหรือทำให้เกิดสถานะบุคคลไร้สัญชาติขึ้น เช่น บุคคลบนพื้นที่สูงและคนญวนอพยพ

ปัญหาดังกล่าวแก้ไขได้โดย “สนธิสัญญา” ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการสากลที่สำคัญที่จะขจัดปัญหาการขัดกันของกฎหมายสัญชาติโดยการกำหนดหลักการให้รัฐภาคีของสนธิสัญญาถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

ในอดีตจนถึงปัจจุบันองค์การสหประชาชาติได้พยายามที่จะลดสถานะการไร้สัญชาติโดยกำหนดวิธีการแก้ไขเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศ ได้แก่ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลดการไร้สัญชาติ (United nation convention on the reduction of stateless 4 december 1954) หากรัฐใดแสดงเจตนาเข้าร่วมเป็นภาคีในข้อตกลงดังกล่าวก็จะต้องอนุรักษ์หลักกฎหมายภายในให้เป็นไปตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาสถานะการไร้สัญชาติลดลงและหมดสิ้นไปได้

หลักการสำคัญของอนุสัญญาดังกล่าวรัฐภาคีของอนุสัญญานับนี้ได้ตกลงยอมรับเอาหลักการบางอย่างสนธิเข้ากับกฎหมายภายในของตนเพื่อให้กฎหมายเป็นไปในแนวทางเดียวกันซึ่งจะเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาการไร้สัญชาติภายในรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งนับว่าเป็นบทบาทสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองที่มีต่อประเด็นปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัด

สาระสำคัญของอนุสัญญานับนี้ได้แก่

1) รัฐต้องให้สัญชาติแก่บุคคลที่เกิดในดินแดนของตนโดยใช้หลัก Jus soli จะให้ในขณะที่เกิดหรือภายหลังการเกิดก็ได้โดยถือเอาจุดเกาะเกี่ยวในเรื่องภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับรัฐ

2) รัฐจะต้องไม่ถอดถอนสัญชาติของบุคคล ถ้าการถอดถอนนั้นทำให้บุคคลเป็นคนไร้สัญชาติ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้น

3) รัฐจะไม่ถอดถอนสัญชาติบุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยเหตุผลทางด้านผิว ชาติ พันธุ์ ศาสนา และการเมือง เป็นต้น

ประเทศไทยยังมิได้เข้าร่วมเป็นรัฐภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลดการไร้สัญชาตินับนี้แต่อย่างใดจึงมิได้นำหลักการดังกล่าวมาบรรจุเอาไว้ในกฎหมายภายในของคนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายภายในที่ก่อให้เกิดปัญหาการไร้สัญชาติของบุตรที่เกิดในประเทศไทยของบุคคลบนพื้นที่สูงหรือบุตรที่เกิดใน

ประเทศไทยของคนญวนอพยพ หรือบุตรที่เกิดในประเทศไทยของชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์อื่น ๆ ซึ่งบิดา-มารดาของเขาเหล่านั้นมีสถานะเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองในลักษณะไม่ถาวรประกอบกับการที่บุคคลเหล่านี้ไม่มีหลักฐานสำคัญที่ทางราชการออกให้ เช่น สูติบัตร บัตรประจำตัวประชาชน เพื่อใช้เป็นเอกสารพิสูจน์ความมีสถานะเป็นคนสัญชาติไทยได้ตามข้อเท็จจริง

ในการแจ้งเกิดบุตรของบิดาและมารดาซึ่งมีสถานะเป็นบุคคลต่างด้าวเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวเป็นกรณีที่อยู่ในระหว่างการพิสูจน์ตนของบุคคลพื้นที่สูงว่าเป็นคนสัญชาติไทยโดยที่มาตรา 57 และมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ประกอบกับมาตรา 7 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทสันนิษฐานเกี่ยวกับสถานะของบุคคลซึ่งยังมีปัญหาในการพิสูจน์ตนว่าเป็นคนชาติของรัฐใด ขณะที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ด้วยเหตุผลใดก็ตามให้ถือว่า “เป็นคนต่างด้าว” แม้โดยข้อเท็จจริงเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก็ตาม นอกจากนั้นยังให้ถือว่า “เป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย” หากไม่มีหลักฐานการเข้ามาในราชอาณาจักร หรือไม่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ หรือไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายการทะเบียนคนต่างด้าว แม้จะเกิดในประเทศไทย กรณีนี้เป็นผลโดยตรงต่อบุคคลชั้นบุตร-หลานที่เกิดในประเทศไทยของคนต่างด้าวซึ่งเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายย่อมมีสถานะเป็นบุคคลต่างด้าวเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับบุคคลชั้นบุพการีคือ บิดา-มารดา ปู่-ย่า ตา-ยาย ของพวกเขาซึ่งส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เป็นเหตุให้บุคคลเหล่านี้ไม่มีความสามารถในการทำนิติกรรมได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายตลอดเวลาที่พวกเขายังไม่สามารถพิสูจน์สถานะความเป็นบุคคลสัญชาติไทยได้ จึงถือได้ว่าเป็นกรณีที่ไม่สอดคล้องตามหลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

อย่างไรก็ตามบุคคลต่างด้าวชั้นบุตร-หลานดังกล่าวอาจได้รับการพิจารณาให้มีสัญชาติไทยได้ภายใต้เงื่อนไขของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 7 ทวิ วรรค 2 และมาตรา 11 วรรค 2 ซึ่งการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนตามหลักกฎหมายสัญชาติฉบับนี้เป็นกรณีที่รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงมหาดไทยได้ใช้อำนาจดุลพินิจต่อบุคคลที่ยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทยเป็นการเฉพาะรายหรือเป็นการทั่วไปก็ได้ ทั้งนี้การพิจารณาสั่งการให้สัญชาติแก่ผู้ร้องขอเป็นการใช้อำนาจภายใต้หลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดจึงถือได้ว่า “เป็นการได้สัญชาติไทยแบบมีเงื่อนไข” แสดงให้เห็นว่ารัฐใช้อำนาจบริหารในเรื่องนี้ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายสัญชาติซึ่งมีการบัญญัติขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและกลั่นกรองพิสูจน์สถานะของบุคคลต่างด้าวไร้สัญชาติทุกชาติพันธุ์ก่อนพิจารณาให้สัญชาติไทยเป็นราย ๆ ไปเท่าที่เห็นสมควรโดยอ้างเหตุผลเพื่อความมั่นคงของชาติเป็นเป้าหมายสำคัญมากกว่าที่จะคำนึงถึงหลักการได้สัญชาติอันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ทุกคนพึงได้รับอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

มาตรการทางกฎหมายในการพิจารณาให้สัญชาติอย่างมีเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้นย่อมไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยซึ่งได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 27, มาตรา 28, มาตรา 29 และมาตรา 30 ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญซึ่งเอกชนภายในรัฐไม่ได้รับความคุ้มครองจากองค์กรของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การบังคับใช้ และการตีความซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลให้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในกฎหมาย ดังนั้นปวงชนชาวไทยจึงต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมจะกระทำมิได้

วิธีการให้สัญชาติแก่บุคคลบนพื้นที่สูงภายใต้เงื่อนไขของกฎหมาย... สัญชาติฉบับดังกล่าวจึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม จริงอยู่แม้การพิจารณาให้สัญชาติตามเงื่อนไขของกฎหมายสัญชาติเป็นผลดีต่อการปกครองกำกับดูแลพฤติกรรมของบุคคลบนพื้นที่สูงที่อาจเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งชาติตามนโยบายของรัฐทุกยุคทุกสมัยต่อเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบันแต่ในทรรศนะของผู้ศึกษาเห็นว่านโยบายความมั่นคงดังกล่าวน่าจะมีผลบังคับใช้ได้อย่างเหมาะสมในห้วงเวลาที่ประเทศไทยอยู่ในสภาวะสงครามทำการสู้รบกับฝ่ายตรงข้ามซึ่งนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์เท่านั้น รัฐในขณะนั้นจึงได้มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับเร่งด่วนเฉพาะกิจ ได้แก่ ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337

โดยมีผลให้ถอนสัญชาติและไม่ให้สัญชาติแก่บุตรคนญวนอพยพที่เกิดในประเทศไทย และอาจมีผลกระทบต่อบุคคลอื่นด้วยในลักษณะเหวี่ยงแห แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันได้เข้าสู่สภาวะปกติแล้วพฤติกรรมทางการเมืองของบุตรญวนอพยพและคนต่างด้าวชาติพันธุ์อื่น ๆ รวมถึงบุคคลบนพื้นที่สูงได้ลดบทบาทลงเหตุผลในการรักษาความมั่นคงปลอดภัย โดยวิธีการกั้นกรองสถานะบุคคลเหล่านี้ตามที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติสัญชาติ ดังกล่าวจึงน่าจะหมดไปหรือมีอยู่เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ในอดีตก่อนมีการประกาศใช้กฎหมายคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 กฎหมายสัญชาติไทยทุกฉบับยอมรับหลักการที่จะให้สัญชาติแก่เอกชนทั่วไปโดยถือหลักสืบสายโลหิต และหลักดินแดน หากมีพฤติการณ์เป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยเกิดขึ้นรัฐจึงจะพิจารณาถอนสัญชาติในภายหลังแต่ในปัจจุบันเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า แม้ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 จะถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 3 แต่ในพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติให้เพิ่มมาตรา 7 ทวิ โดยกำหนดให้มาตรานี้มีสาระสำคัญแทนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ในการปฏิเสธที่จะให้สัญชาติไทยแก่บุตร-หลานที่เกิดในประเทศไทยของคนต่างด้าวเข้าเมืองในลักษณะไม่ถาวรโดยผลของมาตรา 7 ทวิ จึงเป็นผลร้ายต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลเหล่านี้มากกว่าประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 เสียอีก นอกจากนั้นความร้ายแรงยังมีมากขึ้นเมื่อปรากฏว่ามาตรา 11 วรรค 1 และวรรค 2 แห่ง พ.ร.บ. (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้มาตรา 7 ทวิ มีผลต่อบุคคลที่เกิดก่อนวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลร้ายย้อนหลังต่อผู้เกิดก่อนวันที่กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ด้วย

ดังนั้นเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้อย่างกว้างขวางดังกล่าวทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องจึงต้องเร่งรัดให้มีการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับปัจจุบันบางมาตราดังกล่าว ซึ่งไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงจะต้องพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบโดย คำนึงถึงหลักแห่งสิทธิมนุษยชนและนโยบายของรัฐในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้เป็นไปอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

นอกจากนั้น พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีบทบัญญัติไม่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศที่ไทยเป็นรัฐภาคีเช่นเดียวกัน อาทิเช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยเศรษฐกิจและสังคม และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ถือว่าเป็นมาตรฐานสากลในการคุ้มครองรับรองสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ หากประเทศไทยไม่เร่งรัดแก้ไขกฎหมายภายในของตนให้เป็นไปตามพันธกรณีย่อมจะส่งผลให้การประสานประโยชน์ทางการเมืองระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่เป็นผลดีในสายตาของคนต่างชาติ และรัฐภาคีชาติอื่น ๆ ย่อมจะไม่ยอมรับในมาตรฐานของกฎหมายภายในของไทยอีกต่อไป

2. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะวิธีการในการแก้ไขและปรับปรุงพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เฉพาะมาตรา 7 ทวิ และมาตรา 11 และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. 2543 ข้อ 11 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลบนพื้นที่สูงและคนผู้นอพบที่เกิดขึ้นในประเทศไทยโดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บทบัญญัติดังกล่าวจึงน่าจะจะไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีลักษณะเคร่งครัดภายใต้เงื่อนไขยุ่งยาก ซับซ้อนขาดความยืดหยุ่นก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาในทางปฏิบัติตามประเด็นปัญหาที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้อันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดสถานะของบุคคลบนพื้นที่สูงก่อนพิจารณาให้สัญชาติ

สถานะของบุคคลบนพื้นที่สูงทุกประเภท อาทิเช่น พวกที่เข้าเมืองในลักษณะไม่ถาวรหรือพวกที่เข้ามาอยู่อาศัยนานจนได้ใบสำคัญคนต่างด้าวมียถินที่อยู่อาศัย

ถาวรในประเทศไทยยังไม่อาจใช้สิทธิในความเป็นบุคคลได้ตามกฎหมายกล่าวคือยังไม่มีสถานะเป็นคนสัญชาติ แต่มีสถานะเป็นเพียงบุคคลไร้สัญชาติจนกว่าบุคคลไร้สัญชาติเหล่านี้จะสามารถนำพยานหลักฐานเข้ามาสืบต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองให้เป็นที่ยอมรับว่าตนเกิดในประเทศไทยจริง การกำหนดสถานะบุคคลอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายสัญชาติและกฎหมายคนเข้าเมือง ก่อให้เกิดปัญหาในการกำหนดสถานะบุคคลตลอดเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันโดยกำหนดข้อจำกัดในระดับปฏิบัติ

ภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ตัวบุคคลบนพื้นที่สูง ในทางปฏิบัติบุคคลบนพื้นที่สูงจะต้องอาศัยข้อมูลทะเบียนราษฎรที่ทางราชการได้สำรวจไว้แต่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปสำรวจตรวจสอบสถานะของบุคคลเหล่านี้ในพื้นที่ป่าเขาที่ห่างไกลความเจริญและธุรกันดารได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีความชัดเจนเพียงพอแต่เป็นการตกลงสำรวจหรือสำรวจไม่ถึงถึงทุกพื้นที่ เช่น การแจ้งเกิด แจ้งตาย จำนวนของประชากรที่อยู่อาศัยในชุมชนว่ามีจำนวนเท่าใดรวมทั้งปัญหาของผู้อพยพเข้ามาใหม่จากนอกประเทศแล้วแอบอ้างสิทธิว่าตนเป็นบุคคลบนพื้นที่สูงที่อยู่ในประเทศไทยมาแต่ดั้งเดิม ซึ่งงานทางทะเบียนราษฎรเรียกกรณีนี้ว่า “การสวมตัว” กรณีดังกล่าวทำให้ได้จำนวนประชากรโดยรวมไม่ถูกต้องตรงกับเอกสารของทางราชการที่ทำการสำรวจไว้รวมทั้งการนำพยานบุคคลมานำสืบพิสูจน์ยืนยันรับรองสถานะบุคคลและเอกสารของทางราชการที่มีอยู่จึงทำได้ยากเนื่องจากไม่มีผู้ใดต้องการเข้าไปรับรู้ปัญหา จึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการพิสูจน์ทราบสถานะที่แท้จริงของบุคคลบนพื้นที่สูงโดยตรงเป็นการสะสมปัญหาไว้มากจนทางราชการที่เกี่ยวข้องไม่สามารถดำเนินการไปสู่ขั้นตอนอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้เมื่อไม่ผ่านขั้นตอนการพิสูจน์สถานะบุคคลดังกล่าวบุคคลเหล่านี้จึงตกอยู่ในสถานะเดิมกล่าวคือเป็นบุคคลต่างด้าวประเภทไร้สัญชาติต่อไป

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมิใช่ความผิดพลาดหรือเป็นความบกพร่องของบุคคลบนพื้นที่สูงแต่เพียงฝ่ายเดียวแต่เป็นความรับผิดชอบโดยตรงของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่ไม่สามารถจัดระเบียบชุมชนบนพื้นที่สูงได้อย่างเป็นระบบโดยทำการถ่วงถ่วงสถานะของบุคคลบนพื้นที่สูงให้ถูกต้องชัดเจนจนมั่นใจว่า เป็นบุคคลที่เกิดในประเทศไทยอย่างแท้จริงเสียก่อนจึงดำเนินการพิจารณาให้สัญชาติไทยตามหลักกฎหมายว่าด้วยสัญชาติในภายหลัง ซึ่งเป็นมาตรการของรัฐในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามีดังนี้

- 1) ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลทางทะเบียนให้มีความถูกต้องชัดเจนสมบูรณ์ ก่อนที่จะนำมาเพื่อใช้เป็นหลักฐานการกำหนดสถานะของบุคคลบนพื้นที่สูงและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทยในชุมชนทุกประเภทเพื่อนำไปสู่การพิจารณาให้มีสถานะเป็นบุคคลสัญชาติไทยได้โดยไม่ต้องใช้ข้อสันนิษฐาน
- 2) รัฐดำเนินการออกกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อเป็นหลักฐานใช้รับรองสถานะบุคคลที่อยู่ในห้วงเวลาการกำหนดสถานะหรือการพิจารณาให้สัญชาติไทยเพื่อใช้เป็นมาตรการควบคุมพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ
- 3) ชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านที่ถูกต้องตามกฎหมายต้องจัดทำทะเบียนราษฎรให้ถูกต้องชัดเจน ส่วนชุมชนที่ยังไม่มีศักยภาพในการจัดตั้งหมู่บ้านให้รัฐจัดทำทะเบียนควบคุมจำนวนประชากรไว้เพื่อรอการตรวจพิสูจน์สถานะบุคคล
- 4) เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปกครอง ควบคุม กำกับ ดูแล โดยใกล้ชิดและทำความเข้าใจด้วยกฎหมายอย่างถ่องแท้เพื่อนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมต่อบุคคลบนพื้นที่สูงและชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์อื่น ๆ เป็นมาตรฐานเดียวกัน

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ก่อนพิจารณาให้สัญชาติแก่บุตรหลานของบุคคลบนพื้นที่สูง

การให้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนแก่บุตรคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายจะเห็นได้ว่ากฎหมายว่าด้วยสัญชาติไทยในอดีตมีเงื่อนไขเกี่ยวกับความมั่นคงไม่มากนัก แต่เมื่อมีการใช้ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม 2515 ถึง 26 กุมภาพันธ์ 2535 โดยกำหนดหลักการปฏิเสธที่จะให้สัญชาติไทยแก่บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งมีบิดา-มารดาเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายโดยอ้างเหตุผลว่า บุคคลเหล่านี้แม้จะมีสัญชาติไทยแต่ก็ไม่มี ความจงรักภักดีต่อประเทศไทย กฎหมายฉบับนี้มุ่งหมายที่จะควบคุมพฤติกรรมทางการเมืองของผู้อพยพลี้ภัยสงครามจากประเทศเพื่อนบ้านที่อพยพเข้ามาในราชอาณาจักร โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นบุตรคนญวนอพยพ เป็นการบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อเหตุผลในการ

รักษาความมั่นคงของชาติ ซึ่งรัฐในขณะนั้นเห็นว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับควบคุมการกระทำของฝ่ายตรงข้าม

อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายฉบับนี้ถูกยกเลิกแล้ว แต่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 7 ทวิ และมาตรา 11 ยังนำหลักการนี้มาใช้อีกโดยปฏิเสธที่จะให้สัญชาติไทยแก่บุตรที่เกิดในประเทศไทยของคนต่างด้าวที่เข้าเมืองในลักษณะไม่ถาวรทุกชาติพันธุ์เช่นเดียวกันซึ่งเป็นผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิที่จะได้รับสัญชาติไทยของบุคคลเหล่านี้นับตั้งแต่ 14 ธันวาคม 2515 มาโดยต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ปรากฏการณ์ที่กฎหมายสัญชาติทั้ง 2 ฉบับส่งผลให้บุคคลที่มีความสัมพันธ์ที่แท้จริงกับประเทศไทยไม่อาจได้สัญชาติไทยมีจำนวนค่อนข้างมากอยู่ในขณะนี้ซึ่งการได้สัญชาตินั้นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนจึงเป็นคำถามที่รัฐจะต้องให้คำตอบโดยชี้แจงเหตุผลต่อสังคมให้ได้ว่าการบัญญัติกฎหมายที่ส่งกระทบต่อสิทธิมนุษยชนที่นานาประเทศยอมรับมาโดยต่อเนื่องนั้นเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรมเพียงใดหรือไม่

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามีดังนี้

ผู้ศึกษาเห็นว่ารัฐทุกรัฐจำเป็นต้องมีนโยบายการรักษาความมั่นคงซึ่งเป็นประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติไว้แต่ในความเป็นรัฐอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นจริง 3 ประการคือ อาณาเขตซึ่งเป็นผืนแผ่นดิน อำนาจอธิปไตยของรัฐ และพลเมืองหรือประชากรภายในรัฐ การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับวิธีการควบคุมพฤติกรรมของคนต่างด้าวเพื่อเหตุผลแห่งความมั่นคงแต่เพียงด้านเดียวน่าจะเหมาะสมในขณะหนึ่งหรือในห้วงเวลาที่รัฐถูกคุกคามจากภัยสงครามหรือลัทธิก่อการร้ายข้ามชาติ อย่างไรก็ตามเมื่อเหตุการณ์ดังกล่าวเข้าสู่สภาวะปกติ การกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงก็น่าที่จะได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันนั่นก็คือ รัฐจะต้องกำหนดมาตรการในการจะต้องรักษาความสมดุลระหว่างความมั่นคงของรัฐหรือหลักสิทธิมนุษยชนไว้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้สิทธิมนุษยชน เช่น การมีสิทธิที่จะได้รับสัญชาติถูกกระทำละเมิดโดยรัฐเสียเองและหรือกรณีเสถียรภาพของรัฐอาจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคนต่างด้าวหากรัฐไม่มีการควบคุมพฤติกรรมของคนต่างด้าวที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามความมั่นคงของรัฐโดยรวมจึงขึ้นอยู่กับพลเมืองของรัฐ รัฐจึงไม่อาจยอมรับโดยไม่มีเงื่อนไขที่จะให้บุคคลใดก็ได้มีสถานะเป็นคนในชาติ ดังนั้นรัฐจึงมีข้อกำหนดหรือมาตรการเด็ดขาดว่า คนต่างด้าวประเภทใดบ้างที่จะมีสถานะสมควรจะได้สัญชาติให้เป็นพลเมืองของรัฐและมีสิทธิอย่างสมบูรณ์เช่นเดียวกับพลเมืองอื่น ๆ ทั้งนี้จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติแห่งกฎหมายสัญชาติและกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองให้ถูกต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 30 และกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าวมาแล้ว การรักษาความสมดุลระหว่างสิทธิมนุษยชนกับความมั่นคงของชาติจึงเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการพิสูจน์สัญชาติของบุคคลบนพื้นที่สูง

การพิสูจน์สัญชาติเป็นกระบวนการที่ให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลที่ถูกโต้แย้งสิทธิเกี่ยวกับการร้องขอมีสัญชาติไทย การพิสูจน์สัญชาติไม่ปรากฏหลักการอยู่ใน พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 แต่ปรากฏอยู่ใน พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 57 ซึ่งเป็นกระบวนการพิสูจน์สัญชาติโดยฝ่ายปกครองซึ่งผู้มีส่วนได้เสียต้องมีคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อนหากไม่พอใจจึงร้องขอต่อศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 ซึ่งเป็นกระบวนการพิสูจน์สัญชาติไทยโดยฝ่ายตุลาการ

ปัญหาในกระบวนการพิสูจน์สัญชาติของบุคคลชั้นสูง แยกพิจารณาเป็นกรณีได้ดังนี้

2.3.1 การได้สัญชาติของบุคคลบนพื้นที่สูงที่เกิดในประเทศไทยระหว่างวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2456 ถึง 12 ธันวาคม พ.ศ. 2515

ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ 11 ให้สันนิษฐานไว้ว่าบุคคลที่เกิดในห้วงเวลาดังกล่าวย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนตามพระราชบัญญัติสัญชาติ มาตรา 7(2) ซึ่งมีผลบังคับใช้ในขณะที่เกิด แต่ต้องผ่านการตรวจสอบพิสูจน์สถานะบุคคลตามระเบียบฯ ข้อ 11 โดยเคร่งครัดตามเงื่อนไขที่ระเบียบกำหนดฯ ไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอพิสูจน์สถานะความมีสัญชาติมีภาระหน้าที่จะต้องนำพยานหลักฐาน

ต่าง ๆ เช่น บุคคล เอกสาร และวัตถุที่มีอยู่เข้าสืบพิสูจน์ต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองให้เห็น
 ประจักษ์ตามข้อสันนิษฐานซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาดเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย
 คือฝ่ายปกครองอาจมีช่องว่างให้ทำความเข้าใจเพื่อยุติข้อพิพาทของผู้ร้องได้ เช่น แย้ง
 ว่า “ผู้ร้องไม่ได้เกิดในประเทศไทย แต่เป็นการสวมตัวบุคคล” หรือแม้ในขณะที่ผู้ร้อง
 เกิดมีสัญชาติไทยจริงแต่ในปัจจุบันบุคคลดังกล่าวฯ ถูกถอนสัญชาติแล้ว ประเด็นเหล่านี้
 เคยเป็นปัญหาทำให้ฝ่ายปกครองนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานได้เสมอ แม้ผู้ร้องจะมี
 ข้อเท็จจริงตรงตามเงื่อนไขแห่งข้อสันนิษฐาน คือ เกิดในประเทศไทยในห้วงเวลาที่
 ระเบียบกำหนดแต่ไม่อาจได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานเนื่องจากผู้ร้องไม่มีพยาน
 หลักฐานหนักแน่นเพียงพอที่จะทำให้ฝ่ายปกครองเชื่อถือได้ว่า ผู้ร้องเป็นคนมีสัญชาติไทย
 ผลจากการไม่สามารถนำสืบตามข้อสันนิษฐานกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นคน
 ต่างด้าว นอกจากนั้นหากเป็นคนต่างด้าวที่ไม่มีบัตรประจำตัวหรือใบสำคัญถิ่นที่อยู่ให้
 ถือว่า “เป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย” ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง
 พ.ศ. 2522 มาตรา 57 และมาตรา 58 หากไม่มีวิธีการอื่นที่จะพิสูจน์สถานะตามขั้นตอน
 แห่งระเบียบฯ ข้อ 11 ของฝ่ายบริหารผู้ร้องมีสิทธิที่จะนำปัญหาไปฟ้องร้องขอมีสัญชาติ
 ต่อศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 55 ซึ่งเป็นกระบวนการพิสูจน์
 สัญชาติโดยฝ่ายตุลาการ

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามีดังนี้

ผู้ศึกษาเห็นว่า ปัญหาที่จะต้องทำการพิสูจน์ว่าบุคคลบนพื้นที่สูงรายใด
 เป็นบุคคลที่เกิดในประเทศไทยโดยเป็นผู้สืบสันดานของผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย
 ดั้งเดิมหลายชั่วอายุคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้เกิดในห้วงเวลาตั้งแต่ 10 เมษายน พ.ศ.
 2456 ถึง 12 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ตามเงื่อนไขของระเบียบนี้ย่อมเป็นปัญหาที่ไม่สามารถ
 พิสูจน์ให้เป็นที่ยอมรับของเจ้าหน้าที่ได้ เพราะเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับ
 วิธีพิจารณาความว่าด้วยพยานหลักฐานในลักษณะใดที่จะมีความเหมาะสมกับสถานะ
 ของบุคคลบนพื้นที่สูงเพื่อพิสูจน์ความเป็นคนไทยของบุคคลเหล่านี้ได้อย่างไม่มีข้อโต้แย้ง
 ทั้งนี้เพราะความไม่รู้กฎหมายว่าด้วยสัญชาติและกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของบุคคล
 บนพื้นที่สูงทำให้มีปัญหาในการพิสูจน์ตัวบุคคล การไม่มีพยานเอกสารมานำสืบให้

สมอ้างเป็นกรณีที่ทางราชการไม่อาจส่งเจ้าหน้าที่ออกไปปกครอง ควบคุมดูแลได้ทั่วถึงถิ่นที่อยู่ของพวกเขา จึงถือได้ว่าบุคคลเหล่านี้ไม่มีเอกสารสำคัญเพราะตกสำรวจโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นช่องทางทำเอกสารปลอมเพื่อรองรับการสวมตัวบุคคลให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อหรืออาจมีการแสวงประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย สิ่งเหล่านี้ทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความหวาดกลัวระแวงสงสัยหรือไม่แน่ใจในสถานะของบุคคลเป็นผลให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถปรับข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามเงื่อนไขของระเบียบและกฎหมายสัญญาชาติได้ อาจมีการตีความที่เป็นโทษต่อบุคคลบนพื้นที่สูงโดยถูกปฏิเสธความเป็นไทยตามกฎหมายสัญญาชาติแต่ไม่มีสิทธิลงรายการสัญญาชาติและเพิ่มชื่อลงในทะเบียนบ้าน (ทร.14) หากบุคคลดังกล่าวไม่สามารถใช้สิทธิทางศาลหรือไม่สามารถนำพยานหลักฐานนำสืบให้สมอ้างในชั้นศาลได้ด้วยเหตุผลดังกล่าว บุคคลเหล่านี้ก็จะมีฐานะเป็นคนต่างด้าวไร้สัญชาติต่อไปตามเดิมจึงเห็นสมควรแก้ไขปรับปรุงระเบียบข้อ 11 โดยเร่งรัดให้มีการสำรวจอย่างจริงจังเพื่อพิสูจน์ทราบสถานะของบุคคลบนพื้นที่สูงโดยครอบคลุมทุกพื้นที่ เสียก่อนจึงพิจารณาดำเนินการออกหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยทางราชการไว้ให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงที่สุดแล้วเปิดโอกาสให้ผู้ที่มิหลักฐานดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เกิดในประเทศไทยในห้วงเวลาใดก็ตาม สามารถยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนภายใต้หลักกฎหมายว่าด้วยสัญชาติที่มีผลบังคับใช้ย้อนหลังได้ในขณะที่เกิด หากตรวจสอบหลักฐานเอกสารได้แน่ชัดว่าเป็นเอกสารที่ทางราชการจัดทำไว้ในขณะทำการสำรวจมิใช่เอกสารปลอมโดยกำหนดให้ใช้เป็นข้อสันนิษฐานซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่สามารถหักล้างได้โดยให้ถือว่าผู้มีเอกสารที่ทางราชการออกให้ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ว่ามิใช่เอกสารที่ผู้ร้องขอทำปลอมขึ้นเพื่อการสวมตัวบุคคลให้เป็นผู้มีสิทธิลงชื่อในทะเบียนราษฎร (ทร.14) และมีสถานะเป็นคนชาติไทยตามกฎหมายจึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ซึ่งบัญญัติรองรับสถานะของบุคคลให้เท่าเทียมกันทางกฎหมายและไม่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลบนพื้นที่สูงและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ

อย่างไรก็ตามหากพิสูจน์ทราบในภายหลังว่ามีการปลอมแปลงเอกสารราชการและนำพยานหลักฐานเข้าสืบด้วยข้อความอันเป็นเท็จไม่ตรงตามข้อเท็จจริงจึงให้

พิจารณาอนัตตยาและดำเนินคดีอาญาตามลักษณะของการกระทำความผิดฐานนั้น ๆ ต่อไป วิธีการดังกล่าวเห็นว่าย่อมจะเป็นการรักษาความสมดุลระหว่างหลักแห่งสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติตามนโยบายของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งอาจใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาแก้ปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวนี้ได้ตามสมควร

2.3.2 ปัญหากฎหมายในการใช้อำนาจสั่งอนุมัติคำร้องขอลงรายการสัญชาติและการสั่งเพิกถอนทะเบียนรายการสัญชาติของบุคคลบนพื้นที่สูงตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ 21 และข้อ 43

ผู้ศึกษาเห็นว่า ระเบียบข้อ 21 ให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารที่จะมีดุลพินิจในการพิจารณาให้สัญชาติ นายอำเภอจึงใช้อำนาจดุลพินิจอิสระในการพิจารณาว่าจะอนุมัติสัญชาติหรือไม่โดยไม่ต้องพิจารณาข้อเสนอ และพยานหลักฐานที่นายทะเบียนเสนอขึ้นมาก็ได้ และข้อเสนอดังกล่าวก็ไม่ต้องผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการระดับอำเภอ ก่อน เป็นการปลักภาระการนำพยานหลักฐานเข้ายืนยัน หรือรับรองสถานะความเป็นคนสัญชาติไทยให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูงมากเกินกว่าที่ควรจะเป็นเนื่องจากบุคคลบนพื้นที่สูงที่เกิดในประเทศไทยตามความเป็นจริงหากไม่สามารถนำสืบสถานะของตนได้ด้วยสาเหตุใด ๆ ผลก็คือ การที่จะไม่ได้รับอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติ หรือได้รับการเสนอให้ลงรายการสัญชาติจากฝ่ายทะเบียนแต่นายอำเภออาจพิจารณาไม่อนุมัติให้มีสัญชาติไทยหรือได้รับอนุมัติสัญชาติแล้วถูกสั่งเพิกถอนการลงรายการสัญชาติในภายหลังได้ ระเบียบข้อ 43 นายอำเภอใช้อำนาจวินิจฉัยและชี้ในที่สุดบุคคลบนพื้นที่สูงที่ไม่ได้รับอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติ หรือได้รับอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติแต่ถูกสั่งเพิกถอนในภายหลัง เช่น เกิดกรณีสั่งเพิกถอนรายการบุคคลออกจากทะเบียนราษฎรของราษฎรไทย ต. ท่าตอน อ. แม่เฒ่า จ. เชียงใหม่ โดยนายอำเภอแม่เฒ่า จึงถูกโต้แย้งสิทธิโดยผู้ถูกละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อให้สั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง โดยมีขอบดังกล่าวไว้ในบทที่ 4 หากกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นกับบุคคลบนพื้นที่สูง ซึ่งในทางปฏิบัติระเบียบข้อ 21 และข้อ 43 ของระเบียบสำนักทะเบียนกลางให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารดำเนินการกับบุคคลบนพื้นที่สูงได้โดยตรง ในการปฏิบัติต่อบุคคลบนพื้นที่สูงดังกล่าวเมื่อใดเห็นว่าจะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลบนพื้นที่สูงโดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากบท

บัญญัติของสำนักทะเบียนกลางข้อ 21 และข้อ 43 ซึ่งเป็นกฎหมายระดับรองไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคี

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามีดังนี้

สมควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับกฎหมายภายใน เช่น กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะสามารแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพก็จะกลับมีสถานะเป็นคนต่างด้าวตลอดไป เช่น กรณี นายอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีคำสั่งเพิกถอนสัญชาติของบุคคลบนพื้นที่สูง ต. ท่าตอน อ. แม่เมาะ จ. เชียงใหม่ โดยนายอำเภอแม่เมาะจึงถูกโต้แย้งสิทธิโดยผู้ถูกละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อให้สั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองโดยมิชอบดังกล่าวไว้ในบทที่ 4 หากกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นกับบุคคลบนพื้นที่สูงซึ่งในทางปฏิบัติระเบียบข้อ 21 และข้อ 43 ของระเบียบสำนักทะเบียนกลางให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารดำเนินการกับบุคคลบนพื้นที่สูงได้โดยตรง ในการปฏิบัติต่อบุคคลบนพื้นที่สูงดังกล่าวเมื่อใดเห็นว่าจะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลบนพื้นที่สูงโดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากบทบัญญัติของสำนักทะเบียนกลางข้อ 21 และข้อ 43 ซึ่งเป็นกฎหมายระดับรองไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคี

จึงเห็นสมควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับกฎหมายภายใน เช่น กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงจะสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพก็จะกลับมีสถานะเป็นคนต่างด้าวตลอดไป เช่น กรณีนายอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีคำสั่งเพิกถอนสัญชาติของบุคคลบนพื้นที่สูง ต. ท่าตอน จำนวนหลายร้อยคนตามเงื่อนไขข้อ 21 เมื่อปี 2545 ตามรายละเอียดในหนังสือพิมพ์มติชนฉบับลงวันที่ 16 กันยายน 2545 โดยไม่มีการตรวจสอบพยานหลักฐานก่อนสั่งเพิกถอน กรรมการสิทธิมนุษยชนสภาพนายความเข้าไปช่วยเหลือโดยทำเรื่องฟ้องศาลปกครองขอให้เพิกถอนคำสั่ง กรณีดังกล่าวเห็นว่า เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลบนพื้นที่สูงอันเนื่องมาจาก

บทบัญญัติของกฎหมายระดับรองที่มีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และกฎหมายระหว่างประเทศ คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ที่ประเทศไทยมีพันธกรณีจึง เห็นสมควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติแห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ข้อ 21 และ ข้อ 43 ให้สอดคล้องกับกฎหมายแม่บทดังกล่าวข้างต้น เป็นที่น่าสังเกตว่า กรณีดังกล่าว กฎหมายไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีบทบาทเข้าไปช่วยเหลือหรือ ค้ำครองสิทธิมนุษยชนโดยทำการวิจัยหรือสั่งการต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยตรงแต่อย่างใด

2.3.3 บุคคลที่เกิดในประเทศไทยซึ่งเป็นบุตรของบุคคลบนพื้นที่สูงอพยพ เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายย่อมไม่ได้สัญชาติไทยตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัติ สัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 7 ทวิ และมาตรา 11

บุคคลบนพื้นที่สูงที่เกิดหลังวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2515 และผู้เกิดก่อน วันที่ 26 กุมภาพันธ์ (พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 13 ลง 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535) บุคคลเหล่านี้ย่อมไม่ได้รับสัญชาติ ไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนเนื่องจากในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดาซึ่งมิ ได้มีการจดทะเบียนสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้ อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นกรณีพิเศษ ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่เป็นการชั่วคราวหรือ เข้ามาอยู่โดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง กรณีดังกล่าวเรียกว่า เป็น การเข้าเมืองในลักษณะไม่ถาวรส่งผลให้บุตรของบุคคลบนพื้นที่สูง บุตรคนญวนอพยพและ บุตรชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ อีกทุกชาติพันธุ์ย่อมไม่ได้สัญชาติ

อย่างไรก็ตามการไม่ได้สัญชาติไทยของบุคคลเหล่านี้เป็นไปตามเงื่อนไข ของมาตรา 7 ทวิ วรรค 1 และมาตรา 11 วรรค 1 เห็นว่าเป็นการออกกฎหมายเพื่อสนอง นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิการได้สัญชาติอันเป็นสิทธิ ขั้นพื้นฐานของมนุษย์เนื่องจากกฎหมายสัญชาติของไทยไม่เปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านี้ นำพยานหลักฐานใด ๆ เข้าสืบพิสูจน์ความมีสัญชาติไทยดังกล่าวในกระบวนการพิสูจน์ สถานะของบุคคลในชั้นของฝ่ายบริหาร แต่จะต้องดำเนินการตามวิธีการในข้อ 11 แห่ง ระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. 2543 ดังนั้นการไม่ได้สัญชาติไทยตามหลักกฎหมาย

สัญชาติดังกล่าวส่งผลให้บุคคลเหล่านี้มีสถานะเป็น “คนต่างด้าว” ตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองนอกจากนั้นมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดให้ผู้อ้างว่ามีสัญชาติไทยแต่ไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะให้เจ้าหน้าที่เชื่อถือได้ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นคนต่างด้าวจนกว่าจะพิสูจน์ได้

อย่างไรก็ตามมาตรา 7 ทวิ วรรค 2 และมาตรา 11 วรรค 1 ยังเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านี้ได้สัญชาติโดยการเกิดตามหลักดินแดนเฉพาะรายที่ร้องขอตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นวิธีการที่เรียกว่า “ได้สัญชาติอย่างมีเงื่อนไข” เป็นวิธีการกั้นกรองบุคคลต่างด้าวตามนโยบายการรักษาความมั่นคงอีกระดับหนึ่งแต่เป็นไปด้วยความล่าช้า เนื่องจากในขั้นการพิจารณาให้สัญชาติตามเงื่อนไขนี้ผู้ร้องจะต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ครบถ้วนโดยนำพยานหลักฐานต่าง ๆ เข้าสืบยืนยันต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ คณะกรรมการพิจารณาให้สัญชาติซึ่งในทางปฏิบัติผู้ร้องจะไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนดังนั้นหากบุคคลเหล่านี้ประสงค์จะใช้สิทธิพิสูจน์ความมีสัญชาติไทยของตนในชั้นศาลตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 55 ก็สามารถที่จะใช้สิทธิดังกล่าวนี้ได้ แต่เป็นการยากที่จะได้สัญชาติตามแนวทางพิสูจน์สถานะในชั้นพิจารณาของศาลเนื่องจากบุคคลบนพื้นที่สูงมีปัญหาในการนำพยานหลักฐานเข้าสืบให้สมอ้างได้เช่นเดียวกับในชั้นการตรวจสอบของฝ่ายบริหารไม่ว่าจะเป็นพยานเอกสารและพยานบุคคล

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามีดังนี้

เห็นว่าจะต้องพิจารณาแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายสัญชาติเหล่านี้ได้แก่ มาตรา 7 ทวิ และมาตรา 11 ให้สอดคล้องกับหลักการแห่งสิทธิมนุษยชนและเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ซึ่งได้รับรองสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ให้มีความเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางเชื้อชาติ สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ สถานะบุคคล ภาษา เป็นต้น โดยให้คำนึงถึงความสมดุลระหว่างหลักสิทธิมนุษยชนและนโยบายรักษาความมั่นคงแห่งชาติไปพร้อม ๆ กันไม่ยึดหลักการใดหลักการหนึ่งแต่เพียงด้านเดียว ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

2.4 ปัญหาการไม่ได้รับสิทธิหรือการขอรับการบริการจากรัฐในด้านต่าง ๆ ดังนี้

นโยบายด้านความมั่นคงเป็นอุปสรรคต่อการร้องขอใช้สิทธิก่อตั้งครอบครัวของบุคคลไร้สัญชาติ ปัญหาเกี่ยวกับการยอมรับสิทธิในการถือครองที่ดินของคนต่างด้าวในประเทศไทย ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำงานหรือการประกอบอาชีพของคนต่างด้าว และปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและชั้นอุดมศึกษาของบุคคลต่างด้าว จะเห็นได้ว่าปัญหาดังกล่าวล้วนมีเหตุปัจจัยอันเกิดจากการที่บุคคลต่างด้าวประเภทบุคคลบนพื้นที่สูงรวมทั้งคนญวนอพยพที่ยังไม่ได้สิทธิถือสัญชาติไทย ส่งผลให้เป็นคนไร้สัญชาติแม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเกิดในประเทศไทยก็ตาม

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามีดังนี้

เห็นสมควรเร่งรัดให้มีการแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยสัญชาติฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 7 ทวิ และมาตรา 11 ให้มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 30 และกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคีกับทั้งเร่งรัดให้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ซึ่งยังไม่ผ่านกระบวนการนิติบัญญัติในรัฐสภาให้มีการประกาศใช้เป็นกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอันจะก่อให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และลดปัญหาความไม่เป็นธรรมต่าง ๆ ดังกล่าวลงได้

2.5 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการได้สัญชาติของเด็กภายใต้เงื่อนไขกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทยและกฎหมายระหว่างประเทศที่ไทยเป็นรัฐภาคี

การที่ประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แต่กลับได้ตั้งข้อสงวนไว้ในข้อ 7 สิทธิในการได้สัญชาติและข้อ 22 สิทธิของเด็กลี้ภัย โดยอ้างเหตุผลแห่งนโยบายความมั่นคงของชาตินั้นทำให้เกิดปัญหาว่าประเทศไทยจะดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับสิทธิเด็กที่เกิดในประเทศไทยหรืออพยพลี้ภัยเข้ามาเพื่อไม่ให้เป็นการริดรอนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในการที่จะได้รับสัญชาติในดินแดนของรัฐที่เด็กเกิด

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามีดังนี้

เห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับการได้สัญชาติควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไข กล่าวคือ ถึงเวลาที่ประเทศไทยจะต้องยกเลิกการตั้งข้อสงวนในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในข้อ 7 และข้อ 22 กับทั้งแก้ไขมาตรา 7 ทวิ และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของรัฐไทยในอันที่จะปฏิบัติตามพันธกรณี ที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคีอยู่ ซึ่งการยกเลิกข้อสงวนนอกจากจะเป็นการจัดปัญหาในการพิจารณาให้สัญชาติแก่เด็กไร้สัญชาติซึ่งเป็นบุคคลที่เกิดในประเทศไทยที่จะต้องได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดแล้วยังเป็นการแก้ปัญหาในการจำแนกสถานะของคนต่างชาติ ที่อพยพลี้ภัยเข้ามาสู่ในประเทศไทยด้วยสาเหตุต่าง ๆ กันอย่างเป็นระบบและถูกต้อง ชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้สามารถแยกแยะกลุ่มผู้ลี้ภัยว่ามีสถานะต่างกับกลุ่มผู้อพยพ หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และกลุ่มบุคคล ผู้เกิดในแผ่นดินไทยแต่เป็นคนไร้สัญชาติ ได้แก่ บุคคลบนพื้นที่สูงและบุตรคนญวนอพยพ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่ชัดเจนสำหรับกลุ่มบุคคลที่อยู่ในสถานภาพที่คลุมเครือเช่นนี้ ซึ่งในทางปฏิบัติ การดำเนินการตามเงื่อนไขของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นรัฐภาคีจะเป็นผลสำเร็จได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐไทยจะต้องปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ภายในที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันเสียก่อน ซึ่งวิธีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายใน ดังกล่าวก็น่าจะใช้วิธีการยึดถือหลักเกณฑ์ของความมั่นคงแห่งชาติเป็นมาตรฐานสำคัญ ด้วยซึ่งกระบวนการแก้ไขปัญหากฎหมายดังกล่าวข้างต้นเป็นความซับซ้อนและละเอียด อ่อนยิ่งในทางนิติศาสตร์ การดำเนินการจะเป็นผลสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุก หน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน จึงจะสามารถนำบทบัญญัติ แห่งกฎหมายระหว่างประเทศที่ไทยมีพันธกรณีมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ภายในของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบันเป็นมาตรฐานกลางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลำดับรอง ทั้งนี้เพื่อจัด ปัญหาการถกเถียงกันของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งในอดีตและปัจจุบันมีปัญหาดกเถียงกันอยู่เสมอว่า “รัฐไทยจะให้ความคุ้มครองสิทธิ

ของคนไร้สัญชาติกลุ่มต่าง ๆ ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศไทย ได้มาน้อยเพียงใด และด้วยวิธีการอย่างไร” จึงจะถูกต้องและเป็นธรรม

อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคีในข้อตกลงระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชนหลายฉบับทั้งในอดีตและที่จะกระทำในอนาคตนักกฎหมายของไทย ได้ให้ความเห็นไว้ว่า “ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรา 224 วรรค 2 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ซึ่งบัญญัติว่า “หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตอำนาจแห่งรัฐจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญาต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา”

เหตุที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรา 224 วรรค 2 เนื่องจากข้อตกลงดังกล่าว มิได้มีผลให้ประเทศไทยต้องออกพระราชบัญญัติโดยตรงและโดยทันที เป็นเพียงมาตรฐานกลางไว้ให้ทุกประเทศต้องปฏิบัติตาม หากมีความพร้อมเมื่อใดก็ควรยกเลิกหรือตรากฎหมายขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกันเท่านั้นในทางปฏิบัติที่ผ่านมา จึงมิได้นำเข้าสู่การพิจารณาขอความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนและหลังจากเข้าเป็นภาคีแล้วประเทศไทย ได้นำหลักการข้อตกลงระหว่างประเทศดังกล่าวมาใช้เป็นเหตุผลในการปรับปรุงกฎหมายภายในให้สอดคล้องกันหลายเรื่องแล้ว แต่ถ้าหากข้อตกลงระหว่างประเทศนั้น ๆ กำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่า รัฐภาคีแห่งข้อตกลงระหว่างประเทศจะต้องตรากฎหมายภายในเพื่อดำเนินการตามพันธกรณีหรือผลของข้อตกลงดังกล่าวทำให้รัฐภาคีต้องตรากฎหมายภายในรองรับทันทีมิฉะนั้นก็ไม่อาจปฏิบัติตามพันธกรณีได้กรณีนี้ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามมาตรา 224 วรรค 2 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 อย่างแน่นอน¹

จึงถือได้ว่ากรณีข้างต้นเป็นการวางแนวทางให้รัฐบาลสามารถพิจารณาที่จะยกเลิกข้อสงวนที่ประเทศไทยทำไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในข้อ 7 และข้อ 22 ได้โดยไม่ต้องเสนอเรื่องเข้ารัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 224 วรรค 2 แต่อย่างใดทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการจัดสรรเอกชนประเภทคนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย แต่ยังไม่ได้สัญชาติไทยตามหลักดินแดน

¹ กุลพล พลวัน, สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย (กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2543), หน้า 522-523.

และหลักสืบสายโลหิตเป็นจำนวนมากแล้วแต่กรณี ทั้งนี้เป็นเพราะกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคีอยู่ในขณะนี้มิมีบทบัญญัติที่ไม่ขัดแย้งกันในสาระสำคัญ แต่ประเทศไทยกลับมีการตั้งข้อสงวนไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กโดยอ้างเหตุผลแห่งความมั่นคงดังกล่าว

2.6 ปัญหาในการใช้อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสถาบันคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

สถาบันคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยมีลักษณะเป็นองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและผู้ตรวจการแผ่นดิน รัฐสภาเกิดขึ้นโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จากการศึกษาพบว่า

2.6.1 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีอำนาจเพียงการไต่ถามเกลี้ยประนีประนอม และรายงานผลการปฏิบัติต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาเท่านั้น หากรัฐสภาไม่เห็นด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนไม่มีอำนาจฟ้องคดีเองหรือส่งคดีให้อัยการฟ้องโดยตรง

2.6.2 ผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภามีอำนาจพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อวินิจฉัยในกรณีที่เห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือการกระทำของข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและทำรายงานเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภาเฉพาะเรื่อง แต่ไม่มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการด้วยตนเอง ทำให้ประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไม่อาจทราบได้ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐสภา ซึ่งทำหน้าที่พิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะมีศักยภาพในการตรวจสอบควบคุมการกระทำของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามีดังนี้

จากปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเห็นสมควรเร่งรัดให้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติแห่งมาตรา 200 (1) แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ประกอบกับพระราชบัญญัติคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 (2) ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่เพียงแต่ทำการตรวจสอบและรายงานการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศและเสนอมาตรการแก้ไขต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำ หากไม่มีการดำเนินการตามที่คณะกรรมการเสนอ ก็ให้รายงานต่อรัฐสภา ซึ่งรัฐสภาจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้ หากเห็นด้วยกับข้อเสนอ ก็จะต้องใช้กระบวนการตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องใช้เวลาดำเนินการล่าช้า ทำให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไม่มีผลในทางปฏิบัติจึงควรเพิ่มบทบาทของคณะกรรมการให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่นเดียวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง หากผู้มีส่วนได้เสียไม่เห็นด้วยหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมก็ชอบที่อุทธรณ์ คำวินิจฉัยหรือฟ้องร้องให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองต่อศาลปกครองได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดภาระของรัฐสภาซึ่งมีงานด้านนิติบัญญัติมากอยู่แล้วและเป็นการมอบอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการรับผิดชอบในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลโดยทั่วไปรวมทั้งบุคคลบนพื้นที่สูง ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่กำลังประสบปัญหาในเรื่องขอมีสถานะเป็นบุคคลสัญชาติไทยอยู่ในปัจจุบันนี้

นอกจากนั้นการที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง ค.ศ 1966 แต่ยังมีได้ลงนามเป็นภาคีในพิธีสารเลือกรับ (ฉบับที่ 1) แห่งกติกาว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ หากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนไม่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ปึงเจกชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนย่อมสามารถที่จะส่งเรื่องร้องเรียนไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติได้โดยตรง ซึ่งจะเป็นการแสดงสถานะบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของไทยให้องค์การสหประชาชาติเห็นความไม่พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการที่จะคุ้มครองป้องกันสิทธิมนุษยชนได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม จึงเห็นสมควรให้มีการเข้าร่วมเป็นภาคีในพิธีสารเลือกรับดังกล่าว ซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีต้องอนุวัติหลักกฎหมายภายในให้ปฏิบัติตามมาตรฐานสากล เพื่อให้สอดคล้องกับหลักแห่งสิทธิมนุษยชนอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนพึงมีให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

สำหรับสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา เห็นสมควรเร่งรัดให้มีการปรับปรุง
 แก้ไขบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 196-198 ประกอบด้วย พ.ร.บ. ผู้ตรวจ
 การแผ่นดินรัฐสภา พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 ให้มีอำนาจหน้าที่สอบสวนหา
 ข้อเท็จจริงแล้วสรุปเป็นประเด็นแห่งความผิด สรุปสำนวนส่งฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ
 หรือศาลปกครองได้ด้วยตนเอง เพื่อลดขั้นตอนในการดำเนินการทางกระบวนการยุติธรรม
 และลดภาระของรัฐสภาซึ่งมีงานด้านนิติบัญญัติมากอยู่แล้วและเป็นการมอบอำนาจหน้าที่
 ในการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการโดยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา อันจะเป็นการทำให้การ
 คຸ້ມครองสิทธิมนุษยชนให้สัมฤทธิ์ผลได้โดยรวดเร็ว เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นได้
 อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 แก้ไข

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

พ.ร.บ. สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535

เป็นปีที่ 47 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2535”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา” เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 7

บุคคลดังต่อไปนี้ ย่อมได้สัญชาติไทย โดยการเกิด

(1) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(2) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ยกเว้น บุคคลตามมาตรา 7 ทวิ วรรคที่หนึ่ง

มีผลตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน

มาตรา 5 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 7 ทวิ แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

“มาตรา 7 ทวิ

ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทย ถ้าในขณะที่เกิดบิดาตามกฎหมายหรือบิดา ซึ่งมีได้มีการสมรสกับมารดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็น

(1) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษ

เฉพาะราย

(2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(3) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ในกรณีที่เห็นสมควรรัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะรายให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้ถือว่า ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เว้นแต่จะมีการสั่งเป็นอย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในมาตรา 14 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2408 และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา 14 ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าว และอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา หรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา 12 วรรคสอง ให้แสดงความประสงค์เข้าเข้าถือสัญชาติได้เพียงสัญชาติเดียวโดยให้แจ้งความจำนงค์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มิอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ถ้าไม่มีการแจ้งความจำนงค์ภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่า ผู้นั้นสละสัญชาติไทยเว้นแต่รัฐมนตรีจะสั่งเฉพาะรายเป็นอย่างอื่น

มีผลตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 จนถึงวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2535

มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในมาตรา 15 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 15 นอกจากกรณีตามมาตรา 14 ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยและสัญชาติอื่นหรือผู้ซึ่งได้สัญชาติไทย โดยการแปลงสัญชาติถ้าประสงค์จะละสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง มีผลตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน

มาตรา 8 ให้ยกเลิกความในมาตรา 18 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 18 เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควร เพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยของผู้ซึ่งได้สัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง”

มีผลตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน

มาตรา 9 ให้ยกเลิกความในมาตรา 21 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 21 ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งเกิดในขณะที่บิดาเป็นคนต่างด้าว และอาจถือสัญชาติของบิดาได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบิดา ถ้าได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวแล้วให้เสียสัญชาติไทย”

มีผลตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน

มาตรา 10 บทบัญญัติมาตรา 7(1) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย

มาตรา 11 บทบัญญัติมาตรา 7 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับผู้เกิดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้

ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ”

บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง อาจได้สัญชาติไทยได้ตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ รัฐมนตรีจะสั่งให้ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้

มาตรา 12 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ข
ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๓๓๓

โดยที่พิจารณาเห็นว่า บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยโดยได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่เพียงชั่วคราวหรือเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย บุคคลเหล่านั้นแม้จะมีสัญชาติไทย แต่ก็มีได้มีความจงรักภักดีต่อประเทศไทย เพื่อป้องกันและรักษาความมั่นคงแห่งชาติสมควรมิให้บุคคลดังกล่าวมีหรือได้สัญชาติไทยอีกต่อไป หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดานั้นเป็น

- (๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย
- (๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราวหรือ
- (๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ทั้งนี้เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น

ข้อ ๒. บุคคลตามข้อ ๑ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยเมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับแล้ว ไม่ได้สัญชาติไทย เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น

ข้อ ๓. บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน

ข้อ ๔. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ข้อ ๕. ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

(ลงชื่อ) จอมพล ถ. กิตติขจร

(ถนอม กิตติขจร)

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ภาคผนวก ค

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการลงรายการสถานะบุคคล
ในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. 2543

**ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎร
ให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๑) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางวางระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูงไว้ดังนี้

ภาค ๑

บททั่วไป

ลักษณะ ๑ การบังคับใช้และนิยามศัพท์

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก “ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕” แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๙”

ข้อ ๔ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะในเขตท้องที่จังหวัดดังต่อไปนี้ คือ ๑) จังหวัดกาญจนบุรี ๒) กำแพงเพชร ๓) เชียงราย ๔) เชียงใหม่ ๕) ตาก ๖) น่าน ๗) ประจวบคีรีขันธ์ ๘) พะเยา ๙) พิชณุโลก ๑๐) เพชรบุรี ๑๑) เพชรบูรณ์ ๑๒)แพร่ ๑๓) แม่ฮ่องสอน ๑๔) ราชบุรี ๑๕) เลย ๑๖) ลำปาง ๑๗) ลำพูน ๑๘) สุโขทัย ๑๙) สุพรรณบุรี ๒๐) อุทัยธานี และจังหวัดที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดเพิ่มเติมภายหลัง

ข้อ ๕ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับกับบุคคลบนพื้นที่สูง ที่มีคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

ข้อ ๖ ในระเบียบนี้ ถ้าข้อความมิได้แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

“ชาวไทยภูเขา” หมายความว่า กลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่อาศัยทำกินหรือ
บรรพชนอาศัยทำกินอยู่บนพื้นที่สูงในราชอาณาจักร ซึ่งมีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ
ภาษาและการดำเนินชีวิต ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ประกอบด้วย ๙ ชาติพันธุ์หลักคือ

(๑) กะเหรี่ยง หรือซึ่งอาจเรียกว่า ปกาเกอญอ(สกอว์) โพล่ง(โปว์)
ตองสู้(ปะโอ) บะแก(บะเว)

(๒) ม้ง หรือซึ่งอาจเรียกว่า แม้ว

(๓) เมี่ยน หรือซึ่งอาจเรียกว่า เย้า, อัวเมี่ยน

(๔) อาข่า หรือซึ่งอาจเรียกว่า อีเก้อ

(๕) ลาหู่ หรือซึ่งอาจเรียกว่า มูเซอ

(๖) ลีซู หรือซึ่งอาจเรียกว่า ลีซอ

(๗) ลัวะ หรือซึ่งอาจเรียกว่า ละเวือะ, ละว้า, ถิ่น, มัล, ปรัย

(๘) ขมุ

(๙) มลาเวิ หรือซึ่งอาจเรียกว่า คนตองเหลียง

และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับชาวไทยภูเขาซึ่งผู้อำนวยการ
ทะเบียนกลางกำหนดเพิ่มเติม

“พื้นที่สูง” หมายความว่า พื้นที่ที่เินที่อยู่ของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ และชนกลุ่ม
น้อยหรือเป็นที่ตั้งบ้านเรือนและที่ทำกินที่มีความลาดชันโดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ ๓๕
หรือมีความสูงกว่าระดับน้ำทะเล ๕๐๐ เมตรขึ้นไป ในจังหวัดต่าง ๆ ๒๐ จังหวัด คือ จังหวัด
กาญจนบุรี กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน ประจวบคีรีขันธ์ พะเยา
พิษณุโลก เพชรบุรี เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ราชบุรี เลย ลำปาง ลำพูน สุโขทัย
สุพรรณบุรี อุทัยธานี และจังหวัดที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดเพิ่มเติม
ภายหลัง

“บุคคลบนพื้นที่สูง” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นชาวไทยภูเขา คนไทย
หรือกลุ่มชนอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง ซึ่งรัฐบาลไม่ได้มีนโยบายดูแลดำเนินการเป็นการ
เฉพาะ และให้หมายความรวมถึง บุคคลบนพื้นที่สูงที่อพยพลงมาอาศัยอยู่บนพื้นราบด้วย

“สถานะบุคคล” หมายความว่า สถานภาพตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ
กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว

“อำเภอ” ให้หมายความรวมถึง กิ่งอำเภอ

“นายอำเภอ” ให้หมายความรวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

“วัน” หมายความว่า วันตามปฏิทินราชการ

“บิดา” หมายความว่า บิดาตามกฎหมายและบิดาซึ่งมิได้มีการสมรสกับมารดา
 “ภริยา” ให้หมายความรวมถึง หญิงที่ได้ทำการสมรสตามประเพณีหรือตาม
 ข้อเท็จจริงกับชายด้วย แม้มิได้มีการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายก็ตาม
 “สมรส” ให้หมายความรวมถึง การสมรสตามประเพณีซึ่งมิได้มีการ
 จดทะเบียนด้วย

“นายทะเบียน” หมายความว่า ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ แห่งพระราช
 บัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๔

“สำนักทะเบียน” หมายความว่า ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ (๔) และ (๕) หรือ
 มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๔

“องค์กรพัฒนาเอกชน” หมายความว่า องค์กรพัฒนาเอกชนที่มีประวัติและ
 ผลงานการทำงานที่บันทึกไว้ชัดเจน ซึ่งทำงานในเขตชุมชนบนพื้นที่สูง

ข้อความอื่น ๆ ให้นำนิยามศัพท์และข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนด
 ไว้ในระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๕ มา
 บังคับใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๗ ในการระบุชื่อชาติพันธุ์ของชาวไทยภูเขาสูงในทะเบียนราษฎรให้นาย
 ทะเบียนระบุชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ตามชื่อหลักซึ่งได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ คือ กะเหรี่ยง ม้ง
 เมี่ยน อาข่า ลาหู่ ลีซู ลัวะ ขมุ มลาบรี

ข้อ ๘ การดำเนินการขอลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรตาม
 กระบวนการที่ระบุไว้ในระเบียบไม่ตัดสิทธิผู้ยื่นคำร้องที่จะฟ้องคดีในทางปกครอง

ข้อ ๙ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้
 มีอำนาจตีความ และวินิจฉัยปัญหาอันเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ลักษณะ ๒ ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย และการย้ายที่อยู่

ข้อ ๑๐ เมื่อมีการเกิดหรือการตายของบุคคลบนพื้นที่สูง ให้นายทะเบียน
 ปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร ตามแต่กรณี

ส่วนการย้ายที่อยู่ของบุคคลบนพื้นที่สูงที่ยังมิได้กำหนดสถานะตามระเบียบนี้
 ให้เป็นไปตามนโยบายของทางราชการ

ภาค ๒ การลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน

ลักษณะ ๓ การยื่นคำร้องและการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๑๑ ชาวไทยภูเขาที่จะได้รับการลงรายการสัญชาติไทยโดยเพิ่มชื่อและ
 รายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) จะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย
 ว่าด้วยสัญชาติ

สำหรับบุคคลบนพื้นที่สูงที่จะได้รับการลงรายการสัญชาติไทยโดยเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) จะต้องเป็นบุคคลที่ทางราชการได้จัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวไว้แล้วและจะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรระหว่างวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๖ จนถึงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น

ความในวรรคสามให้สันนิษฐานจากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่ออกโดยส่วนราชการหรือ พยานหลักฐานแวดล้อมกรณีโดยอาศัยการพิสูจน์ทางประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ หรือชาติพันธุ์วรรณา เป็นต้น

ข้อ ๑๒ ผู้ยื่นคำร้อง อาจอ้างเอกสารดังต่อไปนี้เป็นพยานเพื่อให้พิสูจน์ข้อเท็จจริงอันทำให้ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ

(๑) เอกสารที่ได้จากการจัดทำทะเบียนประวัติต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และตามมติคณะรัฐมนตรี เช่น

๑.๑ เอกสารที่ได้รับจากการสำรวจ ตรวจสอบ และการจดทะเบียนราษฎรชาวเขา (แบบ ท.ร. ช.ข. ๑) เมื่อระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๒ - ๒๕๑๓ หรือ

๑.๒ เอกสารที่ได้รับจากการจัดทำทะเบียนราษฎรตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ หรือ

๑.๓ เอกสารที่ได้รับจากการการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขาตามโครงการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๗ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๓๑ (ทะเบียนสำรวจบัญชีบุคคลในบ้าน) ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์และหน่วยงานในสังกัดให้การรับรอง หรือ

๑.๔ เอกสารที่ได้รับจากการจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวบุคคลบนพื้นที่สูง ตามโครงการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๓ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๓๔ หรือ

๑.๕ เอกสารที่ได้รับจากการจัดทำทะเบียนบุคคลตามโครงการจัดทำทะเบียนประวัติชุมชนบนพื้นที่สูง ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือ

๑.๖ เอกสารที่ได้รับจากการจัดทำทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) สำหรับคนที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เป็นต้น

(๒) เอกสารต่าง ๆ ที่ทางราชการออกให้เพื่อรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมาย เช่น ใบรับแจ้งการเกิด, ใบรับรองการเกิด, สูติบัตร เป็นต้น

(๓) เอกสารอื่น ๆ ที่มีรายละเอียดสามารถเป็นข้อมูลในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง อันทำให้ได้รับสัญชาติไทยได้

ข้อ ๑๓ บุคคลผู้ยื่นคำร้อง อาจอ้างบุคคลเป็นพยานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง อันทำให้ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติได้ เช่น

(๑) ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรืออดีตผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในระหว่างที่บุคคลผู้ยื่นคำร้องมีข้อเท็จจริงให้ได้รับสัญชาติไทย

(๒) ผู้นำชุมชน ผู้นำเครือข่ายชุมชน หรือ อดีตคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือชุมชน ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในระหว่างที่บุคคลผู้ยื่นคำร้องมีข้อเท็จจริงให้ได้รับสัญชาติไทย

(๓) เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่เคยปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ ในระหว่างที่บุคคลผู้ยื่นคำร้องเกิด

(๔) เจ้าหน้าที่ซึ่งทำการศึกษาวิจัยของสถาบันวิจัยชาวเขา หรือหน่วยงานที่มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์หรือชาติพันธุ์วรรณา เป็นต้น โดยรับรองเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของบุคคลผู้ยื่นคำร้อง

(๕) การรับรองขององค์กรพัฒนาเอกชนที่มีประวัติ และ ผลงานการทำงานที่บันทึกไว้ชัดเจน ซึ่งทำงานในเขตชุมชนบนพื้นที่สูง

ข้อ ๑๔ บุคคลผู้ยื่นคำร้อง อาจอ้างวัตถุใด ๆ เป็นพยานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง อันทำให้ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติได้

ข้อ ๑๕ บุคคล ตามข้อ ๑๑ ที่ประสงค์จะขอให้พิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) จะต้องยื่นคำร้องตามแบบที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้ต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน

ให้ผู้ร้องแจ้งชื่อบุคคลในครอบครัวพร้อมรายการบุคคลต่าง ๆ ตามแบบในคำร้อง โดยจะต้องมีหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับแต่ละบุคคลประกอบเรื่องด้วย

ข้อ ๑๖ กรณีที่ชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูงเป็นผู้เยาว์ ซึ่งบิดาและมารดาเสียชีวิตแล้ว หรือไม่ทราบว่ามีชีวิตอยู่หรือไม่และไม่ทราบว่าอยู่ที่ใด ให้ผู้ปกครองหรือผู้อุปการะเลี้ยงดู ยื่นคำร้อง ขอลงรายการสัญชาติไทยและเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้านแทน โดยให้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๑๗ ชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูงซึ่งมีความประสงค์จะยื่นคำร้องขอลงรายการสัญชาติ ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน และเมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำร้องและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ

(๒) ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนอื่น ที่อยู่ในโครงการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายระบบทะเบียนราษฎรด้วยคอมพิวเตอร์ หรือฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรว่าผู้ร้องและบุคคลที่มีชื่อตามคำร้อง มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมด โดยรวบรวมรายชื่อเป็นรายครอบครัวลงในแบบพิมพ์บัญชีการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยตามที่กำหนดท้ายระเบียบนี้พร้อมเสนอความเห็นเป็นหนังสือโดยสรุปข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ภายใน ๓๐ วันทำการ นับแต่วันที่รับเรื่อง

ในกรณีตรวจสอบพบความไม่ถูกต้องสมบูรณ์ของคำร้อง ให้นายทะเบียนแจ้งให้แก่ผู้ร้องทราบเป็นหนังสือภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

เมื่อผู้ยื่นคำร้องได้แก้ไขความไม่ถูกต้องสมบูรณ์ของคำร้องแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการต่อไปตามระเบียบ

ข้อ ๑๘ ในการพิจารณาคำร้องและพยานหลักฐานต่าง ๆ ให้นายทะเบียนปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) พยานเอกสารที่ยื่นมาให้นายทะเบียนตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร รวมถึงแก้ไขเพิ่มเติมรายการที่เกิดขึ้น ในกรณีที่รายการในทะเบียนบุคคลตามเอกสารไม่ถูกต้องตรงกัน ให้ดำเนินการตรวจสอบโดยสอบถามพยานบุคคลตามข้อ ๑๓

(๒) ในการถามพยานบุคคลตาม (๑) ให้ดำเนินการดังนี้

๒.๑ ให้พยานบุคคลที่มีอายุมากกว่า ๑๘ ปี สอบานหรือปฏิบัติตามความเชื่อของตนก่อนให้ถ้อยคำ

๒.๒ ให้นายทะเบียนสอบถามถึงข้อมูลให้ได้ความจริงที่ไม่ตรงกับเอกสารเพื่อตรวจสอบความไม่ถูกต้องของเอกสารโดยใช้แบบสอบสวน ปค. ๑๔

๒.๓ ให้นายทะเบียนตรวจสอบคำร้องสรุปความเห็นเสนอนายอำเภอเพื่อดำเนินการต่อไป

(๓) ในกรณีจำเป็น การสอบถามพยานบุคคลตาม (๒) ให้มีล้ามอยู่ด้วยในขณะทำการสอบสวนและให้นายทะเบียนจัดให้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรหรือบันทึกเทปเรื่องการให้ปากคำไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๑๙ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับคำร้องโดยไม่แจ้งเหตุหรือแจ้งเหตุแต่เหตุแห่งการนั้นผู้ยื่นคำร้องสามารถพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนไปยังคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอได้ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเป็นหนังสือ

ข้อ ๒๐ ผู้ยื่นคำร้องอาจให้องค์กรพัฒนาเอกชนหรือคณะกรรมการชุมชนเข้าทำการช่วยเหลือดำเนินการ เขียน รวบรวมคำร้องและพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อยื่นต่อนายทะเบียนได้

ในการตรวจสอบคำร้อง นายทะเบียนอาจให้องค์กรพัฒนาเอกชนหรือคณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมทำการตรวจสอบด้วยได้ โดยการอนุมัติจากนายอำเภอ

ข้อ ๒๑ เมื่อได้รับความเห็นของนายทะเบียน ให้นายอำเภอแห่งท้องที่มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้ลงรายการสัญญาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) แก่ชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูงที่ร้องขอ ทั้งนี้การดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันทำการ

ผลการพิจารณาเป็นประการใดให้แจ้งนายทะเบียนทราบเพื่อดำเนินการต่อไป กรณีที่ตรวจสอบพบความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์ของคำร้องหรือเอกสารพยานหลักฐานต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนด ให้นายอำเภอแจ้งให้ผู้ร้องทราบเพื่อแก้ไขให้ถูกต้องหรือจัดส่งเอกสารเพิ่มเติมให้ครบถ้วน ถ้าเป็นกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการให้แก่ผู้ร้องได้ ให้แจ้งนายทะเบียนทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้มีการวินิจฉัยสั่งการพร้อมเหตุผล

ข้อ ๒๒ เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งผลการพิจารณาแล้ว ให้แจ้งผู้ยื่นคำร้องทราบเป็นหนังสือภายใน ๕ วัน ในกรณีที่มิมีคำสั่งไม่อนุมัติให้แจ้งเหตุผลแห่งการนั้นไปยังผู้ยื่นคำร้องด้วย

ข้อ ๒๓ กรณีนายอำเภออนุมัติ ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติ โดยกำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๘ ตามแบบพิมพ์ ท.ร.๙๘ ค. โดยแบบ ท.ร.๙๘ ค. ให้สำนักทะเบียนขอเบิกจากสำนักทะเบียนกลางโดยตรงเท่านั้น

(๒) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า “ชาวเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูง (.....) ตามคำร้องเลขที่.....ลงวันที่.....และนายอำเภออนุมัติเมื่อวันที่.....” แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ หากบุคคลดังกล่าวมีสูติบัตร ให้หมายเหตุการได้สัญชาติไทยไว้ด้านหลังสูติบัตรด้วย สำหรับผู้ที่ได้รับการลงรายการสัญชาติที่มีเลขประจำตัวประชาชนเดิม ให้ดำเนินการจำหน่าย โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐ วันทำการ เว้นแต่มีเหตุขัดข้องอันเกิดจากตัวผู้ร้อง

(๓) รายงานหน่วยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๓.๑ รายงานการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน โดยส่งแบบพิมพ์ ท.ร.๙๔ ค. ตอนที่ ๒ ให้สำนักทะเบียนกลางทราบภายใน ๑๐ วันทำการ สำหรับ ท.ร.๙๔ ค. ตอนที่ ๑ ให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๓๘

๓.๒ สำเนาแบบพิมพ์บัญชีตามข้อ ๑๗.๓ ให้จังหวัด และสำนักทะเบียนกลางทราบภายใน ๑๐ วันทำการ

๓.๓ แจ้งหน่วยราชการที่มีทะเบียนประวัติของชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูงทราบ เพื่อหมายเหตุการได้สัญชาติไทยในทะเบียนประวัติ

ข้อ ๒๔ กรณีที่นายอำเภอไม่อนุมัติ ผู้ยื่นคำร้องอาจอุทธรณ์คำสั่งไปยังคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอได้ ภายใน ๑ เดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเป็นหนังสือจากสำนักทะเบียนอำเภอหรือท้องถิ่น ถ้าไม่อุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดถือว่าสิทธิการอุทธรณ์เป็นอันสิ้นสุด

ข้อ ๒๕ การอุทธรณ์คำสั่งในระดับอำเภอ ให้ทำเป็นหนังสือตามแบบที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบ ยื่นต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ยื่นคำร้องขอลงรายการสัญชาติ เมื่อได้รับคำร้องอุทธรณ์แล้วให้นายทะเบียนตรวจคำร้องอุทธรณ์ และมีคำสั่งรับหรือไม่รับคำร้องอุทธรณ์ภายใน ๗ วัน

ถ้านายทะเบียนปฏิเสธไม่รับให้นายทะเบียนแสดงเหตุที่ไม่รับนั้นไว้ในคำสั่งทุกเรื่องไปและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำร้องทราบ

ถ้านายทะเบียนมีคำสั่งรับให้นายทะเบียนส่งคำร้องอุทธรณ์นั้นไปยังคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ ภายใน ๑๐ วัน

ลักษณะ ๔ คณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ

ข้อ ๒๖ เมื่อมีรับคำร้องอุทธรณ์ ให้นายทะเบียนเสนอต่อนายอำเภอเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ ภายใน ๕ วัน

คณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอพิจารณาการลงรายการสัญญาซื้อขายในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูง ประกอบด้วย

- (๑) ผู้เชี่ยวชาญที่มาจากฝ่ายผู้ยื่นคำร้อง จำนวน ๑ คน เป็นกรรมการ
- (๒) ผู้เชี่ยวชาญฝ่ายรัฐที่นายอำเภอแต่งตั้ง จำนวน ๑ คน เป็นกรรมการ
- (๓) ปลัดอำเภอ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้กรรมการตามความในวรรคสองมีอำนาจร่วมกันในการเลือกบุคคลหนึ่งบุคคลใดในระหว่างกันให้เป็นประธานคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ

ข้อ ๒๗ เลขานุการคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอมิหน้าที่เรียกประชุมคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้ง

ข้อ ๒๘ ให้คณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ มีอำนาจวินิจฉัยคำร้องอุทธรณ์และปัญหาข้อโต้แย้งในระดับอำเภอของผู้ยื่นคำร้อง

ในการพิจารณาคำร้อง ถ้าคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอเห็นว่าพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการพิจารณาไม่เพียงพอ คณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอมีอำนาจเรียกบุคคลมาให้การเพิ่มเติมหรือเรียกพยานหลักฐานต่าง ๆ จากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๙ เมื่อคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอได้ทำการพิจารณาคำร้องรวมทั้งพยานหลักฐานต่าง ๆ เสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอมีคำวินิจฉัยชี้ขาดประการใดประการหนึ่งดังนี้

(๑) ถ้าคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ เห็นว่า คำร้องอุทธรณ์นั้นต้องห้ามตามระเบียบหรือกฎหมาย ก็ให้ยกคำร้องนั้นเสียโดยไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นอุทธรณ์

(๒) ถ้าคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ เห็นว่า คำสั่งในระดับอำเภอถูกต้องแล้วก็ให้มีคำวินิจฉัยยืนตามคำสั่งในระดับอำเภอ

(๓) ถ้าคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ เห็นว่า คำสั่งในระดับอำเภอไม่ถูกต้องก็ให้มีคำวินิจฉัยกลับคำสั่งในระดับอำเภอเสียและมีคำวินิจฉัยในคำร้องนั้นใหม่

(๔) ถ้าคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอบอก เห็นว่า คำสั่งในระดับอำเภอดูกแต่บางส่วนและผิดบางส่วน ก็ให้แก้คำสั่งในระดับอำเภอไปตามนั้นโดยมีคำวินิจฉัยยืนยันบางส่วน กลับบางส่วนและมีคำวินิจฉัยใหม่แทนส่วนที่กลับนั้น

โดยให้มติของกรรมการอุทธรณ์อำเภोजำนวนสองในสามเสียงถือเป็นข้อยุติของกระบวนการพิจารณา

ให้คณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอทำการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ให้ขยายระยะเวลาการพิจารณาวินิจฉัยออกไปได้อีกไม่เกิน ๒ ครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน

ข้อ ๓๐ เมื่อคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอมีคำวินิจฉัยเป็นประการใดให้แจ้งคำวินิจฉัยพร้อมทั้งความเห็นดังกล่าวเป็นหนังสือไปยังนายอำเภอ

ข้อ ๓๑ นายอำเภอมิหน้าที่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอภายใน ๕ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยเป็นหนังสือ เว้นแต่กรณีที่มีการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ

เมื่อนายอำเภอได้รับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอแล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยนั้นแก่นายทะเบียนเพื่อดำเนินการต่อไปโดยให้นำบทบัญญัติในข้อ ๒๒ และ ๒๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๒ นายอำเภอหรือผู้ยื่นคำร้องฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยเช่นนั้นไปยังคณะกรรมการอุทธรณ์จังหวัด

การอุทธรณ์ให้ทำเป็นหนังสือตามแบบที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบ ยื่นต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ได้อื่นคำร้องขอลงรายการสัญชาติ ภายใน ๑ เดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเป็นหนังสือจากสำนักทะเบียน ถ้าไม่อุทธรณ์ในกำหนดระยะเวลา ถือว่าสิทธิการอุทธรณ์เป็นอันสิ้นสุด

ลักษณะ ๕ คณะกรรมการอุทธรณ์จังหวัด

ข้อ ๓๓ ให้มีคณะกรรมการอุทธรณ์จังหวัด พิจารณาการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูงโดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งประกอบด้วย

(๑) ปลัดจังหวัด เป็นประธาน

(๒) นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นกรรมการจำนวน ๒ คน

(๓) จำจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๔) ผู้ช่วยจำจังหวัด เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้ปลัดจังหวัดมีอำนาจเสนอแต่งตั้งนักวิชาการ หรือข้าราชการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสาขาวิชากฎหมาย ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ชาดัตพันธุวิศวกรรม เป็นกรรมการในคณะกรรมการอุทธรณ์จังหวัดตามวรรคต้น

ข้อ ๓๔ เมื่อได้รับคำร้องอุทธรณ์แล้วให้นายทะเบียนส่งคำร้องอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการอุทธรณ์จังหวัด ภายใน ๕ วัน

ข้อ ๓๕ เลขานุการคณะกรรมการอุทธรณ์จังหวัดมีหน้าที่เรียกประชุมคณะกรรมการอุทธรณ์จังหวัด ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

ข้อ ๓๖ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการอุทธรณ์จังหวัด ให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ มาใช้บังคับด้วย โดยอนุโลม

ข้อ ๓๗ เมื่อคณะกรรมการอุทธรณ์จังหวัดมีคำชี้ขาดอุทธรณ์แล้ว ให้แจ้งคำชี้ขาดเป็นหนังสือไปยังนายอำเภอ และได้้นำบทบัญญัติในข้อ ๓๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำชี้ขาดของคณะกรรมการอุทธรณ์จังหวัด กรณีถ้าเป็นข้อเท็จจริงถือว่าเป็นที่สุดของกระบวนการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านของชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูงตามระเบียบนี้ แต่ถ้าเป็นข้อกฎหมายผู้ร้องหรือนายอำเภอสามารถยื่นอุทธรณ์มายังคณะกรรมการอุทธรณ์ส่วนกลางได้ตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบนี้ ภายใน ๑ เดือน นับแต่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากสำนักทะเบียน ถ้าไม่อุทธรณ์ภายในกำหนดระยะเวลาถือว่าสิทธิการอุทธรณ์เป็นอันสิ้นสุด

ลักษณะ ๖ คณะกรรมการอุทธรณ์ส่วนกลาง

ข้อ ๓๘ ให้มีคณะกรรมการอุทธรณ์ส่วนกลางพิจารณาการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูง โดยผู้อำนวยความสะดวกทะเบียนกลางแต่งตั้ง ประกอบด้วย

(๑) รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง (ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน) เป็นประธาน

(๒) ผู้ช่วยผู้อำนวยการทะเบียนกลาง (ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนราษฎร) เป็นกรรมการ

(๓) นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นกรรมการ จำนวน

(๔) หัวหน้าฝ่ายทะเบียนชนกลุ่มน้อย ส่วนการทะเบียนราษฎร เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๕) หัวหน้างานกฎหมายและระเบียบชนกลุ่มน้อย ส่วนการทะเบียนราษฎร เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้รองผู้อำนวยการทะเบียนกลางมีอำนาจเสนอผู้อำนวยการทะเบียนกลาง แต่งตั้งนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสาขาวิชากฎหมาย ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ชាตพันธุ์วรรณนา ให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการอุทธรณ์ส่วนกลางตามวรรคต้น

ข้อ ๓๙ เมื่อได้รับคำร้องอุทธรณ์แล้วให้นายทะเบียนส่งคำร้องอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ส่วนกลางภายใน ๕ วัน

ข้อ ๔๐ เลขานุการคณะกรรมการอุทธรณ์ส่วนกลาง มีหน้าที่เรียกประชุม คณะกรรมการอุทธรณ์ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องอุทธรณ์

ข้อ ๔๑ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการอุทธรณ์ส่วนกลาง ให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการอุทธรณ์อำเภอ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๔๒ เมื่อคณะกรรมการอุทธรณ์ส่วนกลางมีคำชี้ขาดอุทธรณ์แล้วให้แจ้งคำชี้ขาดเป็นหนังสือไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งนายอำเภอ และให้นำบทบัญญัติในข้อ ๓๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำชี้ขาดของคณะกรรมการอุทธรณ์ส่วนกลางถือว่าเป็นที่สุดของกระบวนการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านของชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูงตามระเบียบนี้

ลักษณะ ๗ การเพิกถอนทะเบียนรายการสัญชาติ

ข้อ ๔๓ กรณีผู้ที่ได้รับการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบหรือแจ้งข้อความอันเป็นเท็จหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จหรือมีการรับรองโดยผิดจากความเป็นจริง ให้นายทะเบียนยื่นเรื่องต่อนายอำเภอเพื่อให้ นายอำเภอวินิจฉัยปัญหาและดำเนินการเพิกถอนการลงรายการสัญชาติไทยโดยจำหน่ายชื่อ และรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ภายหลังจากการเพิกถอนตามความในวรรคแรกแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการลงรายการสถานะที่แท้จริงของบุคคลนั้นในทะเบียนราษฎรตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

เมื่อดำเนินการเพิกถอนรายการสัญชาติไทยของบุคคลใดแล้ว ให้รายงานต่อสำนักทะเบียนกลางพร้อมทั้งสำเนาให้ส่วนการทะเบียนราษฎรทราบด้วย

ข้อ ๔๔ เมื่อบุคคลบนพื้นที่สูงเสียสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติแล้วให้นายทะเบียนดำเนินการเพิกถอนรายการสัญชาติไทยของบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียน และให้นำความในวรรคสองและวรรคสามในข้อ ๔๓ มาดำเนินการต่อไปโดยอนุโลม

ภาค ๓

การพิจารณาลงรายการสถานะของบุคคลซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

ข้อ ๔๕ การพิจารณาว่าบุคคลบนพื้นที่สูงผู้ใดเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ให้นายทะเบียนพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าวรวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๔๖ เมื่อปรากฏว่าบุคคลบนพื้นที่สูงผู้ใดเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลนั้นลงในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) เมื่อได้รับคำร้องขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านจากบุคคลดังกล่าว โดยให้ปฏิบัติตามวิธีและขั้นตอนซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๔๗ ในกรณีที่บุคคลบนพื้นที่สูงซึ่งอ้างตนว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ได้รับการเพิ่มชื่อลงในทะเบียนบ้านโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบหรือแจ้งข้อความอันเป็นเท็จหรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จหรือมีการรับรองโดยผิดจากความเป็นจริง ให้นายทะเบียนยื่นเรื่องต่อนายอำเภอเพื่อให้นายอำเภอวินิจฉัยปัญหาและดำเนินการจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ภายหลังจากการเพิกถอนตามความในวรรคแรกแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการลงรายการสถานะที่แท้จริงของบุคคลนั้นในทะเบียนราษฎรตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและให้นำความในวรรคสองและวรรคสามในข้อ ๔๓ มาดำเนินการต่อไปโดยอนุโลม

ข้อ ๔๘ เมื่อบุคคลบนพื้นที่สูงถูกเพิกถอนการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ให้นายทะเบียนดำเนินการตาม ข้อ ๔๔ โดยอนุโลม

ภาค ๔

การพิจารณาลงรายการสถานะของบุคคลที่ได้รับอนุญาต

ให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

ข้อ ๔๘ การพิจารณาว่าบุคคลบนพื้นที่สูงผู้ใดเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ให้นายทะเบียนพิจารณาตาม กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๔๙ การเพิ่มชื่อบุคคลบนพื้นที่สูงซึ่งเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ลงในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) และการเพิกถอนทะเบียน ให้นำบทบัญญัติในข้อ ๔๖ และ ๔๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๐ เมื่อบุคคลบนพื้นที่สูงถูกเพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร เป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้นายทะเบียน ดำเนินการตาม ข้อ ๔๔ โดยอนุโลม

ภาค ๕

การพิจารณาลงรายการสถานะของบุคคลที่ได้รับการผ่อนผัน

ให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

ข้อ ๕๑ การพิจารณาว่าบุคคลบนพื้นที่สูงผู้ใด เป็นผู้ได้รับการผ่อนผันตาม มติคณะรัฐมนตรี ซึ่งอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ให้อยู่ในราชอาณาจักร เป็นการชั่วคราวนั้น ให้นายทะเบียนพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง รวมทั้งมติ คณะรัฐมนตรีและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๕๒ บุคคลบนพื้นที่สูงที่ได้รับการผ่อนผันตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งอาศัย อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ให้นาย ทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลนั้นลงในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) เมื่อนาย ทะเบียนได้รับคำร้องขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านจากบุคคลดังกล่าว โดยให้ปฏิบัติตามวิธี และขั้นตอนซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๕๓ การเพิกถอนทะเบียนของบุคคลบนพื้นที่สูงซึ่งอ้างว่าเป็นบุคคลที่ได้ รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่ง อาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ให้นำบทบัญญัติในข้อ ๔๓ มาใช้ บังคับโดยอนุโลม

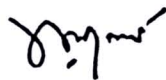
ข้อ ๕๕ เมื่อมติคณะรัฐมนตรีซึ่งผ่านพ้นให้บุคคลบนพื้นที่สูงนั้น ๆ ให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้สิ้นสุด ให้นายทะเบียนดำเนินการเพิกถอนสถานะบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียนและให้นำความในวรรคสองและวรรคสามในข้อ ๕๓ มาดำเนินการต่อไปโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๕๖ การบังคับการตามระเบียบฉบับนี้ไม่มีผลให้ความสมบูรณ์ในการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขาที่ได้ดำเนินการไปแล้วตาม "ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านให้แก่ชาวไทยภูเขา พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๙" เสียไป

ข้อ ๕๗ คำร้องขอลงรายการสัญชาติทั้งหลายที่ได้ยื่นไว้แล้วและอยู่ในระหว่างการพิจารณาไม่ว่าในระดับอำเภอหรือจังหวัดก่อนวันให้ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๕๓ ฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตามระเบียบใหม่ เว้นแต่คำร้องที่อยู่ในระดับจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการลงรายการสัญชาติของคำร้องนั้น แต่ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องต้องการอุทธรณ์คำอนุมัติดังกล่าวให้นำคำร้องอุทธรณ์นั้นเสนอต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ส่วนกลางโดยตรง

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(นายปริญญา นาคฉัตริย์)

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

ภาคผนวก ง

คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 10/2525 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ
แก้ไขปัญหาความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับ
ปัญหาชาวเขาและการปลูกฝิ่น

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ 10/2525

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวกับ
ปัญหาชาวเขาและการปลูกฝิ่น

ด้วยในปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับชาวเขาและการปลูกฝิ่นในภาคเหนือเป็นปัญหาสำคัญที่มาผลกระทบทะเทือนต่อความมั่นคงแห่งชาติมาก จำเป็นต้องมีการแก้ไขเพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการบริหาร การปกครอง การพัฒนา และการป้องกันปราบปรามได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ 8 (6) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 208 ลงวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2515 จึงแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวกับปัญหาชาวเขาและการปลูกฝิ่นดังต่อไปนี้

1. รองนายกรัฐมนตรี (พลเอกประจวบ สุนทรากร) เป็นประธานกรรมการ
2. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการ
3. ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการ
4. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นกรรมการ
5. เสนาธิการทหาร เป็นกรรมการ
6. เสนาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เป็นกรรมการ
7. อธิบดีกรมตำรวจ เป็นกรรมการ
8. อธิบดีกรมการปกครอง เป็นกรรมการ
9. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เป็นกรรมการ

10. อธิปไตยกรรมปาโม	เป็นกรรมการ
11. อธิปไตยกรรมชลประทาน	เป็นกรรมการ
12. แม่ทัพภาพที่ 3	เป็นกรรมการ
13. อธิปไตยกรรมประมวลข่าวกลาง	เป็นกรรมการ
14. ผู้บังคับศูนย์รักษาความปลอดภัย	เป็นกรรมการ
15. เลขานุการคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติด	เป็นกรรมการ
16. เลขานุการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	เป็นกรรมการและ
เลขานุการ
17. รองเลขานุการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	เป็นกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้กรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ทบทวน ปรับปรุง และแก้ไข นโยบาย มาตรการปฏิบัติ ระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดและปัญหาการปลูกฝิ่น รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. สั่งการให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรการที่คณะกรรมการกำหนด
3. อำนาจการและประสานการปฏิบัติของส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดและปัญหาการปลูกฝิ่น รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ
4. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้ตามความจำเป็น

ให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นฝ่ายเลขานุการของกรรมการ
ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม 2525

ตั้ง ณ วันที่ 15 มกราคม 2525

พลเอก

(เปรม ติณสูลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก จ
เอกสารการประชุมคณะกรรมการบริหาร
ครั้งที่ 46 ปี ค.ศ. 1995

การประชุมคณะกรรมการการบริหาร ครั้งที่ 46 ปี ค.ศ. 1995

ข้อสรุปที่ 78 (XLVI)

การป้องกันและลดสถานะไร้สัญชาติ

และการคุ้มครองบุคคลไร้สัญชาติ

คณะกรรมการบริหาร

ยอมรับ สิทธิของทุกคนที่พึงมีสัญชาติและมีสิทธิไม่ถูกบีบบังคับโดยพลการให้
สูญเสียสัญชาติ

วิตกกังวลว่าสถานะไร้สัญชาติ รวมทั้งกรณีที่บุคคลไม่สามารถแสดงสัญชาติ
ของตนได้ อาจมีผลทำให้เกิดสถานะพลัดถิ่นขึ้น

ย้ำว่า การป้องกันและการลดสถานะไร้สัญชาติและการคุ้มครองบุคคลไร้สัญชาติ
มีความสำคัญต่อการป้องกันสถานการณ์ของผู้ลี้ภัยที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้

(ก) รับทราบว่า ความรับผิดชอบที่มอบให้แก่ข้าหลวงใหญ่ไว้แล้ว ในกรณีของผู้
ลี้ภัยที่ไร้สัญชาติ และที่เกี่ยวกับการลดสถานะไร้สัญชาติ และส่งเสริมให้สำนักงาน
ข้าหลวงใหญ่ ผู้ลี้ภัยดำเนินกิจกรรมต่อไปในนามของบุคคลไร้สัญชาติ โดยเป็นส่วน
หนึ่งของหน้าที่ตามกฎหมายในการให้ความคุ้มครองระหว่างประเทศ และในการแสวง
หามาตรการป้องกัน รวมทั้งความรับผิดชอบที่ได้รับมอบจากสมัชชาใหญ่ขององค์การ
สหประชาชาติ ที่คาดว่าจะต้องดำเนินการตามหน้าที่ ภายใต้มาตรา 11 ของอนุสัญญาว่า
ด้วยการลดสถานะไร้สัญชาติ ปี ค.ศ. 1961

(ข) ร้องขอให้รัฐภาคีผ่านกฎหมายสัญชาติ โดยคำนึงถึงการลดสถานะไร้
สัญชาติ โดยให้สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง โดยการป้องกันมิให้เกิดกรณีบังคับโดยพลการให้สูญเสียสัญชาติโดยขจัดบท
บัญญัติใด ๆ ทางกฎหมายที่อนุญาตให้รัฐเพิกถอนสัญชาติของบุคคลใด โดยบุคคลนั้น
ไม่มีสัญชาติอื่นรองรับอยู่แล้ว หรือโดยยังไม่ได้สัญชาติอื่นรองรับ

(ค) ขอให้ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัย เร่งส่งเสริมอย่างแข็งขันให้เพื่อเพิ่ม
ภาคยานุวัติในอนุสัญญา ปี ค.ศ. 1954 ที่เกี่ยวกับสถานภาพของบุคคลไร้สัญชาติและ

อนุสัญญาปี ค.ศ. 1961 ว่าด้วยการลดสถานะไร้สัญชาติ เมื่อพิจารณาถึงภาคีในกติกา ระหว่างประเทศเหล่านี้ที่ยังมีจำนวนจำกัดอยู่ อีกทั้งต้องให้บริการทั้งด้านเทคนิคและคำแนะนำปรึกษาแก่รัฐต่าง ๆ ที่สนใจจะเข้าเป็นภาคสมาชิก อันเป็นส่วนหนึ่งของการ เตรียมการและการบังคับให้กฎหมายสัญชาติ

(ง) ขอเพิ่มเติม ให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัย ดำเนินการแสวงหาเพื่อส่งเสริม การป้องกันและลดสภาพการไร้สัญชาติ โดยให้มีการเผยแพร่ข้อมูลและให้มีการอบรม บุคลากรและเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาล ทั้งนี้โดยให้พัฒนาความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(จ) เชิญชวน สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยให้จัดทำและให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการแทนบุคคลไร้สัญชาติปีละ 2 ครั้ง เริ่มตั้งแต่การประชุมคณะกรรมการบริหารครั้งที่ 47 โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลการดำเนินการตามตราสารระหว่าง ประเทศต่าง ๆ และหลักการสากลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสถานะไร้สัญชาติ และรวมทั้ง ขอบเขตปัญหาของสถานะไร้สัญชาติ

No. 78 (XLVI) - 1995

THE PREVENTION AND REDUCTION OF STATELESSNESS
AND THE PROTECTION OF STATELESS PERSONS

The Executive Committee,

Recognizing the right of everyone to a nationality and the right not to be arbitrarily deprived of one's nationality.

Concerned that statelessness, including the inability to establish one's nationality, may result in displacement.

Stressing that the prevention and reduction of statelessness and the protection of stateless persons are important in the prevention of potential refugee situations.

(a) Acknowledges the responsibilities already entrusted to the High Commissioner for stateless refugees and with respect to the reduction of statelessness, and encourages UNHCR to continue its activities on behalf of stateless persons, as part of its statutory function of providing international protection and of seeking preventive action, as well as its responsibility entrusted by the General Assembly to undertake the functions foreseen under Article 11 of the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness;

(b) Calls upon States to adopt nationality legislation with a view to reducing statelessness, consistent with fundamental principles of international law, in particular by preventing arbitrary deprivation of nationality, and by eliminating provisions which permit the renunciation of a nationality without the prior possession or acquisition of another nationality;

(c) Requests UNHCR actively to promote accession to the 1954 Convention relating to the Status of Stateless Persons and the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness, in view of the limited number of States parties to these instruments, as well as to provide relevant technical and advisory services pertaining to the preparation and implementation of nationality legislation to interested States;

(d) Further requests UNHCR actively to promote the prevention and reduction of statelessness through the dissemination of information, and the training of staff and government officials, and to enhance cooperation with other interested organizations;

(e) Invites UNHCR to provide it biennially, beginning at the forty-seventh session of the Executive Committee, with information on activities undertaken on behalf of stateless persons, particularly with regard to the implementation of international instruments and international principles relating to statelessness, and including the magnitude of the problem of statelessness.